

Jak ująć w księgach koszty będące konsekwencją działań wojennych w Ukrainie?

Przedsiębiorstwa, które włączają się w pomoc Ukrainie finansują transporty ludzi i towarów, organizują miejsca do mieszkania dla osób, udostępniają własnych pracowników, przestrzeń magazynową oraz urządzenia itd. Powoduje to powstawanie kosztów wśród których można wyróżnić: koszty związane ze społeczną odpowiedzialnością biznesu (*CSR- Corporate Social Responsibility*) oraz darowizny.

Ogłoszona na Ukrainie powszechna mobilizacja spowodowała wyjazd pracowników z firm branży transportowej, budowlanej, logistycznej. Należy się liczyć z kosztami niewykorzystanych zdolności produkcyjnych.

Jak ująć w księgach koszty będące konsekwencją działań wojennych w Ukrainie?

Do kosztów związanych ze społeczną odpowiedzialnością biznesu można zaliczyć:

- Koszty transportu uchodźców z granicy do miejsc przebywania na terenie Polski,
- Koszty transportu darów
- Koszty wynajmu i wyposażenia mieszkań dla uchodźców;
- Koszty zakupu środków czystości, żywności, artykułów higienicznych , wyposażenia dzieci uchodźców do szkoły;
- Koszty bezpłatnego udostępniania powierzchni magazynowych i biurowych dla celów pomocowych;
- Koszty zakupu i ogrzewania namiotów dla uchodźców przy granicy polsko-ukraińskiej;
- Koszty zaopatrzenia punktów recepcyjnych dla uchodźców w wodę, łóżka polowe, śpiwory i pożywienie;

Wymienione wyżej koszty związane są ze społeczną odpowiedzialnością biznesu. Społeczna odpowiedzialność biznesu (ang. *Corporate Social Responsibility – CSR*) to strategia zarządzania, zgodnie z którą przedsiębiorstwa w swoich działaniach dobrowolnie uwzględniają interesy społeczne, aspekty środowiskowe, czy relacje z różnymi grupami interesariuszy, w szczególności z pracownikami. Bycie społecznie odpowiedzialnym oznacza inwestowanie w zasoby ludzkie, w ochronę środowiska, relacje z otoczeniem firmy i informowanie o tych działaniach, co przyczynia się do wzrostu konkurencyjności przedsiębiorstwa i kształtowania warunków dla zrównoważonego rozwoju społecznego i ekonomicznego.

Działalność oddziałująca na społeczeństwo czy środowisko często nie jest związana bezpośrednio z działalnością gospodarczą prowadzoną przez przedsiębiorcę, ale ma pośrednio wpływ na postrzeganie danej firmy, a więc poprawę jej wiarygodności, wizerunku, budowanie reputacji marki, ale także motywacja pracowników. Dlatego ważne jest dołożenie należytej staranności w gromadzeniu dowodów wskazujących na to do jakich grup interesariuszy skierowane są inicjatywy i jak zdarzenia te wpływają na postrzeganie przedsiębiorstwa, poprawę jego wiarygodności, wizerunku, reputacji. Na przykład, w przypadku bezpłatnego udostępniania powierzchni magazynowych i biurowych dla celów pomocowych, jednostka powinna udokumentować koszty tego udostępniania (powierzchnię

Jak ująć w księgach koszty będące konsekwencją działań wojennych w Ukrainie?

magazyny czy biura, przystosowanie jej do gromadzenia darów, ogrzewanie, oświetlenie, sprzątanie) oraz pokazać, że ich celem jest przeciwdziałanie skutkom wojny na terytorium Ukrainy.

Koszty te ujmuje się w księgach rachunkowych jednostki na koncie „Pozostałe koszty rodzajowe”. Jeżeli jednostka prowadzi ewidencję kosztów w układzie kalkulacyjnym lub w pełnym rachunku kosztów (zarówno układ rodzajowy, jak i kalkulacyjny), wówczas odnosi wskazane koszty na konto „Koszty ogólnego zarządu” w układzie kalkulacyjnym.

Do kosztów wsparcia należy zaliczyć darowizny odzieży, żywności, wyrobów medycznych i usług.

Darowizny te mogą być przeznaczone dla organizacji pożytku publicznego, jednostek samorządu terytorialnego, Rządowej Agencji Rezerw Strategicznych, podmiotów wykonujących na terytorium RP lub na terytorium Ukrainy działalność leczniczą lub działalność z zakresu ratownictwa medycznego

W przypadku darowizn ważne jest zawarcie pisemnej umowy pomiędzy przedsiębiorstwem a podmiotem udzielającym pomocy, z której będzie wynikało, że darowane towary lub usługi będą związane z pomocą poszkodowanym w wyniku rosyjskiej agresji na Ukrainę. Umowa darowizny może mieć przykładowo postać podpisanego elektronicznie oświadczenia woli lub skanu odręcznie podpisanej przez darczyńcę umowy, przesłanych mailem do podmiotu, na rzecz którego wykonywane są nieodpłatne świadczenia. Przesłane w taki sposób dokumenty powinny być podpisane również przez odbiorców tych świadczeń. Z posiadanej dokumentacji powinno jasno wynikać, że oświadczenie woli zostało złożone przez obydwie strony.

Wskazane jest ich ujęcie w pozostałych kosztach operacyjnych, w rozumieniu art. 3 ust. 1 pkt 32 ustawy o rachunkowości.

Ogłoszona na Ukrainie powszechna mobilizacja spowodowała wyjazd pracowników z firm branży budowlanej, logistycznej i transportowej.

Należy się więc liczyć z problemem niewykorzystania zdolności produkcyjnych w tych przedsiębiorstwach. Szczególnie ważne w tej sytuacji jest prawidłowe ustalenie kosztu wytworzenia produktów czyli zgodnie z art. 28 ust 3 ustawy i nie zaliczanie do kosztów wytworzenia produktów kosztów będących konsekwencją niewykorzystanych zdolności produkcyjnych. Szczególnie dużym ryzykiem gospodarczym obciążone są te jednostki, które

Jak ująć w księgach koszty będące konsekwencją działań wojennych w Ukrainie?

skorzystają z zapisu art. 28 ust. 4a ustawy¹ i podejmą decyzję o doliczaniu do kosztów bezpośrednich produktu, kosztów pośrednich związanych z wytwarzaniem tego produktu, niezależnie od poziomu wykorzystania zdolności produkcyjnych. Przykładem takiego ryzyka jest zawyżanie kosztów wytwarzanych wyrobów, czy świadczonych usług o koszty niewykorzystanych zasobów i zniekształcanie wyniku na sprzedaży.

Koszty niewykorzystanych zdolności produkcyjnych poniesionych w związku z wyjazdem pracowników są związane ze zdarzeniami losowymi i z działalnością operacyjną jednostek. Dlatego wskazane jest ich ujęcie w pozostałych kosztach operacyjnych, w rozumieniu art. 3 ust. 1 pkt 32 ustawy. Warunkiem uznania wymienionych kosztów jako pozostałe koszty operacyjne spowodowane wyjazdem pracowników do Ukrainy jest ich właściwe udokumentowanie (wykazanie, że obniżenie wielkości produkcji poniżej normalnych zdolności produkcyjnych było spowodowane brakiem pracowników i możliwości ich pozyskania lub koniecznością dostosowania miejsca pracy dla osób, które nie mogą wykonywać zadań wymagających dużej siły fizycznej).

¹ Jednostki te mogą doliczyć do kosztów bezpośrednich produktu koszty pośrednie związane z wytworzeniem tego produktu, niezależnie od poziomu wykorzystania zdolności produkcyjnych. Ustalony w ten sposób koszt wytworzenia nie może być wyższy od możliwej do uzyskania ceny sprzedaży netto.